

Kamienica

KAMIENICA

Kościół p.w. Przemienienia Pańskiego i Nawiedzenia NMP

Organizacja sieci parafialnej w dawnym archidiakonacie sądeckim, a zwłaszcza w dobrach klasztoru klarysek ze Starego Sącza nie została jak dotąd przedstawiona w sposób wyczerpujący przez badaczy. Podstawą takiego stanu rzeczy jest przede wszystkim ogromne rozproszenie materiałów historycznych, jak również trudności identyfikacyjne w odniesieniu do wielu wsi, często już nieistniejących na terenie dawnego latyfundium sióstr klarysek starosądeckich. Badań takich nie prowadzono jak dotąd w powiązaniu z historią osadnictwa, co sprzyjało tylko powstawaniu wielu niepotwierdzonych źródłowo tez czy hipotez naukowych o bardzo dawnych strukturach Kościoła na terenie, który w XIII wieku stał się własnością nowo fundowanego klasztoru reguły franciszkańskiej w Starym Sączu.

Tymczasem wiadomo, że dzisiejsza Kamienica została lokowana w 1330 r. i że lokacja ta rozciągnęła się w czasie z uwagi na nieuregulowany w pierwszej połowie XIV wieku stan własności w dolinie rzeki Kamienicy i jej dopływów. Ponadto osadnictwo doliny Dunajca, jakie w zorganizowany sposób prowadziły Klaryski po 1280 r. nie dotarło na tereny dzisiejszej gminy Kamienicy przed 1330 r.

Nie zachował się, niestety, dokument erekcyjny parafii kamienickiej. Trudno też jednoznacznie powiedzieć, czy jeszcze w czasach Kazimierza Wielkiego, a więc przed 1370 r., powstała parafia w Kamienicy. Wydaje się to jednak raczej mało prawdopodobne, gdyż dokumenty z czasów Ludwika Węgierskiego, wystawiane dla klarysek starosądeckich, nie potwierdzają istnienia Zbludzy, ani też nie poświadczają prowadzenia jakiejś akcji rozbudowy sieci parafialnej w dobrach klasztornych. Ponadto dopiero z 1422 r. pochodzi pierwsza informacja źródłowa o plebanie w Kamienicy gorczańskiej, z czego wynika pośrednio, że genezę tej parafii należy wiązać z okresem panowania Władysława Jagiełły. Być może powstanie parafii nastąpiło w końcu XIV wieku, ale z uwagi na brak wielu źródeł kościelnych z tego czasu, jednoznacznego potwierdzenia tej hipotezy prawdopodobnie nigdy nie uda się udowodnić. Niemniej jednak funkcjonowanie parafii w 1422 r. pozwala wypowiedzieć się zdecydowanie, że kamienicka placówka duszpasterska istniała z pewnością już kilkanaście lat. Plebanem w 1422 r. był bliżej nieznany Jakub, który w zapisie tej nie został wspomniany, iż jest nowym administratorem w Kamienicy, z czego można wyciągnąć wniosek, że funkcję plebana nad Kamienicą pełnił kilka lat.

W 1422 r. na pewno musiała już istnieć świątynia, z pewnością drewniana, podobnie jak i następne budowle sakralne z okresu nowożytnego, znane o wiele bardziej szczegółowo z dokumentów XVII-wiecznych. Uposażenie parafii stanowił wspomniany łąn ziemi (około 25 ha). Z Liber beneficiorum diecezji krakowskiej Jana Długosza z lat 1470-1480 wiadomo, że pleban kamienicki posiadał wówczas jeszcze wolne role i łąki.

Parafia przeżywała w roku 1565 lub 1566 pierwszą w swoich dziejach wizytację biskupią. Przeprowadził ją, w imieniu biskupa krakowskiego Filipa Padniewskiego, Marek pleban z Lipnicy Murowanej i jednocześnie oficjał sądecki. Dokładnej daty dziennej wizytacji nie znamy, niemniej w jej świetle, parafia kamienicka nie odbiegała od reszty parafii dekanatu sądeckiego. Miejscowym proboszczem był wtedy Stanisław z Gorlic, jednak nie rezydował on na miejscu, lecz posługę pełnił zastępca Grzegorz ze Starego Sącza. On to, jak również wójt kamienicki Mikołaj Pierzga (od którego pochodzi nazwa osiedla Pierzgi), dostarczyli wizytatorowi niezbędnych informacji. Warto zaznaczyć, że już z 1529 r. pochodzą informacje, że kamienicką parafią administrował Bernard ze Starego Sącza. Z najważniejszych wiadomości z lat 1565-1566 trzeba odnotować, że kościół miał wezwanie Nawiedzenia NMP, niewątpliwie pierwotne z czasów fundacji.

Zakładać należy, że wizytowana w 1565 - 1566 r. świątynia była drugą z kolei. W 1646 roku w dzień Matki Boskiej Śnieżnej spłonęła ona od pioruna. Kiedy i jaki zbudowano nowy kościół nie wiadomo, ale i on nie miał szczęścia, gdyż w 1662 roku wezbrane wody rzeki Kamienicy zabrały go wraz z całym cmentarzem. W 1673 roku staraniem plebana i gromady z sołtysem wybudowano nowy drewniany kościół.

Do 1774 roku parafia w Kamienicy była częścią diecezji krakowskiej, archidiakonatu sądeckiego i dekanatu łąckiego. Bezpośredni patronat nad nią miały jednak starosądeckie klaryski. Kamienicki okręg parafialny obejmował wtedy następujące wsie: Kamienicę lokowaną w 1330 roku, Zbludzę powstałą przed 1470 rokiem, Zalesie z około 1653 r., Szczawę powstałą po 1728 r., Zasadne powstałe po 1728 roku.

Po pierwszym rozbiórze Polski z obawy przed oderwaniem się od diecezji krakowskiej ziem przyłączonych do Austrii bp Kajetan Sołtyk tworzy w 1773 roku 5 oficjatów, formalnych jako odrębne jednostki kościelne administracyjne z

siedzibami w Wieliczce, Tarnowie, Dzikowie, Bieczu i w Nowym Sączu. Ten ostatni obejmował większość dzisiejszego województwa nowosądeckiego. Wychodząc na przeciw władzom kościelnym, władze austriackie w 1786 r. utworzyły nową diecezję tarnowską, w której znalazła się kamienicka parafia. Przymusowe świadczenia na rzecz armii austriackiej dotknęły również miejscowy kościół parafialny, z którego 11 października 1917 roku zarekwirowano dwa duże dzwony. Dodatkiem do wszystkich tych wojennych nieszczęść była śmierć - 13 lipca 1917 r. - proboszcza parafii ks. kanonika i dziekana Łąckiego Ignacego Górskiego. Nowego proboszcza k. kanonika Jana Rośka witano uroczyście 30 listopada tego roku, banderą konną i bramami zdobionymi w barwy narodowe.

Kościół drewniany z XVII w., który spłonął w 1931 r.

Tragicznym w skutkach okazał się dla Kamienicy dzień 25 marca 1931 roku, kiedy to spłonął doszczętnie miejscowy kościół parafialny.

„Ogień, który rozszerzył się z niebywałą gwałtownością, wskutek silnej wichury, a mając do strawienia łatwo palny materiał, gdyż kościół zbudowany był z drzewa, objął bezcenny zabytek architektury kościelnej w kilku minutach, tak że nim doskoczono na ratunek. kościół był jednym wielkim słupem ognia”.

Świątynię, która dziś góruje nad Kamienicą, wybudowano w latach 1932 -1937 według projektu architekta Szoldrskiego z Katowic.

Kościół jest trójnawowy z węższym prezbiterium i wysoką wieżą od frontu (45 m). Hełm wieży nawiązuje swym stylem do baroku. Elektryczny budynek jest cały murowany z cegły i kamienia. Występujące na obiekcie dachy siodłowe i pulpitowe pokryte są blachą. Mniej więcej w połowie długości dachu umieszczona jest wieloboczna wieżyczka z sygnaturką. Prezbiterium i nawa główna jest nakryta pozornymi sklepieniami kolebkowymi, nawy boczne zaś posiadają stropy proste. W ołtarzu głównym znajdują się rzeźby przedstawiające scenę Przemienienia Pana Jezusa. Kończący prawą nawę boczną ołtarz poświęcony jest Matce Boskiej Różańcowej, której postać otoczona jest tajemnicami rozważanymi podczas odmawiania różańca. W nawie lewej znajduje się natomiast ołtarz, w którym umieszczono figury Chrystusa Ukrzyżowanego i św. Małgorzaty. Rzeźby do ołtarzy wykonał Leon Strzdała. Oprócz tego na bocznej ścianie lewej nawy znajduje się trzeci ołtarz boczny z obrazem Matki Boskiej Nieustającej Pomocy i figurą Matki Boskiej Fatimskiej.

Prace trwały kilka lat. Zanim je jeszcze zakończono zmarł 2 stycznia 1938 r. proboszcz ks. Jan Rosiek - „gorący patriota, społecznik i ojciec ubogich”.

Z końcem marca tego roku przybył do parafii nowy proboszcz ks. Mieczysław Dydyński i wielkim zapalem kontynuował dzieło duszpasterskie swego poprzednika.

Po bestialskim mordzie na ks. proboszczu Mieczysławie Dydyńskim, parafia długo nie mogła otrząsnąć się z głębokiego smutku. Na nowego proboszcza władze diecezjalne w Tarnowie mianowały ks. Franciszka Habasa, który po czterech latach w 1949 r. przeniesiony został na probostwo do parafii w Buczu.

Nowym proboszczem został ks. Jan Lech. We wrześniu 1951r. przygotował uroczystość konsekracji kościoła, której dokonał ks. bp Stepa.

Czas, który Opatrzność zleciła mu przeżyć w Kamienicy okazał się dla niego najtragiczniejszym w życiu. Kamienica, tak jak cały kraj, poddawana była ostrej indoktrynacji komunistycznej ,w której główne ostrze skierowane było przeciw Kościołowi i całemu duchowieństwu.

Aresztowani w 1952 r. księża po procesie pokazowym w Krakowie zostali skazani na więzienie. „Odwilż polityczna” związana z „polskim październikiem” umożliwiła im powrót na wolność.

Przez okres pobytu ks. Lecha w więzieniu w latach 1952-1956 proboszczem parafii był ks. Eugeniusz Piech.

Po odejściu ks. Lecha na probostwo do Starej Jarząbki w 1958 r. nowym proboszczem został ks. Stanisław Śmiałek, który przebywał tu aż do śmierci w 1977 r.

W 1977 r. proboszczem kamienickiej parafii został ks. Kazimierz Pach. Za Jego probostwa przeprowadzono generalny remont kościoła parafialnego. W 1992 r. wymieniono pokrycie kościoła na blachę miedzianą, odnowiono tynk zewnętrzny, okna i drzwi wejściowe.

W 1995 r. wykonano nowe ogrodzenie. Odnowiono też wszystkie ołtarze, wymieniono Tabernakulum.

W 1998 r. wykonano w kościele nową posadzkę granitową (włoską). W kolejnych latach dokonano remontu zakrystii i przeprowadzono kolejne niezbędne prace remontowe.

Polichromia zdobiąca wnętrze kościoła jest autorstwa prof. Jerzego Lubańskiego z ASP w Krakowie. Na uwagę zasługują również bardzo oryginalne stacje drogi krzyżowej oraz witraże przedstawiające postaci świętych oraz sceny religijne.

W 2006 r. po 30 - letnim kierowaniu kamienicką parafią ks. prałat Kazimierz Pach przeszedł na emeryturę.

19 sierpnia 2006 r. obowiązki proboszcza w Kamienicy przejął ks. Jan Betlej. W duszpasterstwie pomagają mu wikariusze: ks. Paweł Kita i ks. Marek Wojak oraz ks. rezydent Kazimierz Pach.

ZASADNE

Kaplica p.w. bł. Karoliny Kózka

Budowę kaplicy w Zasadnem rozpoczęto w 1983 roku. Autorem planu był Paweł Dygoń z Nowego Sącza, głównym zaś prowadzącym prace budowlane – Stanisław Jawor. Budowę dzięki wielkiemu zaangażowaniu mieszkańców ukończono w 1992 r. Nowo wybudowany obiekt sakralny w tym samym roku poświęcił bp Józef Gucwa.

Budynek jest dwukondygnacyjny. W dolnej jego części znajdują się pomieszczenia gospodarcze w górnej zaś jednonawowa kaplica wraz z zakrystią oraz chórem. Całość przykrywa półszczytowy dach pokryty blachą z charakterystyczną nadbudówką w przedniej części świątyni. Nad ołtarzem znajduje się obraz Najświętszej Maryi Panny Królowej Aniołów, a nad nim zawieszony jest krucyfiks.

Z prawej strony ołtarza wisi obraz patronki kaplicy bł. Karoliny, z lewej zaś obraz Jezusa Miłosiernego. Obite drewnem boczne podpory podtrzymujące strop znacznie ocieplają klimat kaplicy.

<https://parafiawkamienicy.pl>

<https://kamienica-wiz.diecezja.tarnow.pl>